

SPOR LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ İLE GELECEK BEKLENTİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

Investigation of the Relationship Between Personal Characteristics and Future Expectations of Students Studying in Sports High Schools

Pero Duygu DUMANGÖZ¹, Ramazan SANLAV²

ÖZET

Bu çalışmada, spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kişisel özellikleri ile gelecek beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma iki spor lisesinde gerçekleştirilmiştir. 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya Spor Lisesi'nde (n=330), Türkiye Futbol Federasyonu Meral-Celal Aras Spor Lisesi'nde (n=286) öğrenim görmekte olan toplam 616 öğrenci çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma için etik kurul onayı alınmıştır. Veri toplamak amacıyla kullanılan birinci form, katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Bu formda spor lisesi öğrencilerine cinsiyetleri, yaşları, sınıfları, derslerinde başarılı olma ya da olmama durumları, gelecekte ümitli olma ya da olmama durumları sorulmuştur. İkinci form, Şimşek (2010) tarafından geliştirilmiş olan Gelecek Beklentisi Ölçeği (GBÖ)'dir. Çalışmadan elde edilen kategorik veriler frekans ve yüzde ile sürekli veriler ortalama ve standart sapma ile ifade edilmiştir. Veriler normal dağılım açısından Kolmogorov-Smirnov ve dağılım grafikleri ile incelenmiştir. Sürekli verilerin iki grup arasında karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ANOVA testi kullanılmıştır. Post-hoc analizler varyansların dağılımı gözönünde bulundurularak LSD veya Tamhane T2 testi ile yapılmıştır. Veriler SPSS 20.0 paket programı ile analiz edilmiş ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların gelecek beklentisi ölçeği toplam puanlarına göre; yaş, sınıf ve gelecekte ümitli olma/olmama değişkenleri açısından anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen mevcut bulgular, gelecek araştırmalarda elde edilecek bulgulara tartışma boyutunda temel oluşturabilir.

Anahtar Kelimeler: Gelecek Beklentisi, Umud, Spor Lisesi, Öğrenci.

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the relationship between the personal characteristics of students studying at sports high schools and their future expectations. The research was carried out in two sports high schools. A total of 616 students studying at Konya Sports High School (n=330), Turkish Football Federation Meral-Celal Aras Sports High School (n=286) in the 2020-2021 academic year constitute the universe of the study. The form used to collect data was created by the researchers in order to determine the personal characteristics of the participants. In this form, sports high school students were asked questions about their gender, age, class, whether they were successful or not in their courses, and whether they were hopeful for the future or not. The second form is the Future Expectation Scale (FES), which was developed by Şimşek (2010). The necessary permission for the use of the scale was obtained from the relevant scientist. Categorical data obtained from the study were expressed as frequency and percentage, and continuous data were expressed as mean and standard deviation. The data were analyzed in terms of normal distribution with Kolmogorov-Smirnov and scatter plots. Independent sample t-test was used to compare continuous data between two groups, and ANOVA test was used to compare more than two groups. Post-hoc analyzes were performed with LSD or Tamhane T2 test, taking into account the distribution of variances. The data were analyzed with the SPSS 20.0 package program and the statistical significance level was accepted as $p<0.05$. According to the research findings, according to the total FES scores of the; There was a significant difference in terms of age, class and being hopeful/not hopeful for the future. The current findings obtained as a result of the research can form a basis for the findings to be obtained in future research.

Keywords: Future Expectation, Hope, Sports High School, Student.

1. ORCID: 0000-0002-2827-5538

2. ORCID: 0000-0001-7715-0849

1. Öğr. Gör. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi, pdumangoz@itu.edu.tr

2. Öğr. Gör. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, rsanlav@medipol.edu.tr

*DUMANGÖZ, P. D. ve SANLAV, R. (2021). "Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kişisel Özellikleri ile Gelecek Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 24, s.551-561.
Makale Geliş Tarihi: 25 Haziran 2021 Kabul Tarihi: 19 Ağustos 2021

EXTENDED ABSTRACT

During high school, cognitive and behavioral competencies that support young people's future orientations may begin to emerge. For this reason, it is necessary to investigate these periods in which high school students develop their attitudes and behaviors by setting goals for the future. Considering the importance of hope in establishing long-term goals, the aim of this study is to determine whether there is a significant difference between the future expectation levels of students studying at sports high schools and some personal characteristics. The research questions created and tested within the scope of the research are as follows; Q1, is there a difference between the gender variable of the participants and their expectation levels for the future? Q2, is there a difference between the participants' age status variable and their future expectation levels? Q3, is there a difference between the class variable and the future expectation levels of the participants? Q4, Is there a difference between the variables of participants' finding/not finding themselves successful in their classes and their expectations for the future? Q5, is there a difference between the participants' hope/hopelessness variable for the future and their expectation levels for the future? The research is in the descriptive survey model, one of the quantitative research methods. The population of the research consists of students studying at sports high schools in Turkey in the 2020-2021 academic year. The sample consists of 299 students in total from sports high schools in Konya and Istanbul, which were selected by the researchers through random sampling. These high schools are Turkish Football Federation Meral Celal Aras Sports High School (Istanbul) and Konya Sports High School. The official permissions required for the application of the questionnaires were obtained from the school principals. In this form, the sports high school students were asked questions about their gender, age, class, whether they were successful or not in their courses, and whether they were hopeful for the future or not. The second form is the Future Expectation Scale (GBS), which was developed by Şimşek (2010). The scale consists of 4 sub-dimensions. These are the economic future, the social future, the educational future, and the personal and professional future. The scale, which consists of a total of 33 items, is in a 5-point Likert type. It has scores ranging from I totally disagree (1) to I totally agree (5). Scores were evaluated as low (1-1.79), below average (1.80-2.59), moderate (2.60-3.39), above average (3.40-4.19) and high (4.20-5) (Şimşek, 2012). Categorical data in the study were expressed as frequency and percentage, and continuous data were expressed as mean and standard deviation. The data were analyzed in terms of normal distribution with Kolmogorov-Smirnov and scatter plots. Independent sample t-test was used to compare continuous data between two groups, and ANOVA test was used to compare more than two groups. Post-hoc analyzes were performed with LSD or Tamhane T2 test, taking into account the distribution of variances. The data were analyzed with the SPSS 20.0 package program and the statistical significance level was accepted as $p < 0.05$. As a result, according to the findings obtained, it was seen that there was an important determinant on the total scores of the future expectation scale according to the variables of age, class and being hopeful for the future. It was observed that the variables of gender and finding/not finding oneself successful were not a determinant of the level of future expectation in this research sample. Investigation of the effects of other individuals on the future expectation of young people in the future may add a different dimension to the subject.

GİRİŞ

Lise dönemleri, gençleri gelecekteki yetişkin rollerini bulmaya, kimliklerini oluşturmaya ve öz tanımlamalar geliştirmeye zorlayan bir zamandır. Gelecek yaşantıları ile ilgili çoğu gelişme bu dönemde kendini göstermeye başlar.

Küreselleşme, toplumsal olay ve dinamiklerin hızla değişmesi, iletişimin ve kişilerarası ilişkilerin boyut değiştirmesi, teknolojik ilerlemeler ve benzeri durumlar özellikle gençler üzerinde birtakım etkilere neden olurken, en önemlisi onların geleceğe yönelik beklentilerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Konate ve Ergin, 2018).

Beklenti kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde “gerçekleşmesi beklenen şey” ve “bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü” şeklinde açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu Sözlüğü). Lise döneminde gençlerin gelecekteki yönelimlerini destekleyen bilişsel ve davranışsal yeterlikleri ortaya çıkmaya başlayabilir. Bu nedenle lise çağındaki gençlerin gelecekle ilgili kendilerine hedefler koyarak tutum ve davranışlarını geliştirdiği bu dönemlerinin birçok yönden araştırılması gerekir. Nurmi (2004)’ün yaptığı araştırma sonuçları, gençlerin gelecekle ilgili çok şey düşündüklerini, hatta kültürler arasında bile gelecekle ilgili düşüncelerin içeriğinin neredeyse aynı olduğunu göstermektedir (akt. Schmid vd., 2011).

Snyder ve arkadaşları (1997) umudun yaşam boyu hedefe ulaşmada kritik bir rol oynadığını öne sürmektedir. Snyder’ın umut teorisine dayanarak yapılmış bazı araştırmalar, umudun akademik başarının da dahil olduğu birçok olumlu gelişimsel sonuçlarla ilişkili olduğunu bulmuştur (akt. Schmid vd., 2011). Yapılan tarama çalışmaları ise gençlerin geleceğe dair iyimser oldukları sonucunu ortaya çıkarmıştır (akt. Konate ve Ergin, 2018). Gençlerin gelecek beklentilerinde görülebilecek bir kaygı durumu ya da motivasyon düşüklüğü, onların akademik başarılarını, kariyer hedeflerini hatta sağlıklarını olumsuz etkileyebilir (Pekrun, vd., 2002; Konate ve Ergin, 2018).

Ülkemizde eğitim sistemi son on yıl içerisinde üç kez değişmiştir. Yapılan değişikliklerin yanı sıra hiç beklenmeyen bir pandemi kriziyle karşı karşıya kalınmış, bu durum beraberinde birçok değişikliği getirmiştir. Önemli değişikliklerden biri de yüz yüze eğitimin yerini, çevrim içi eğitimin almış olmasıdır. Konate ve Ergin (2018), lise öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmada, eğitim sistemindeki sürekli değişimin ergenler üzerinde olumsuz etkiler yarattığını öne sürmüşlerdir.

Araştırmanın farklı genç gruplar üzerinde tekrarlanması ve sonuçlarının paylaşılması, sadece konunun incelikli bir şekilde anlaşılmasına değil, aynı zamanda araştırmacı ve uygulayıcıları pozitif gençlik gelişimini teşvik etmek ve gençlere gerçekten umutlu bir gelecek vermek için azami ölçüde faydalı programlar tasarlama araçları sağlayacaktır.

Uzun vadeli hedeflerin oluşturulmasında umudun önemi göz önüne alındığında, bu araştırmada amaç spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin gelecek beklentisi düzeyleri ile bazı kişisel özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesidir.

Araştırma kapsamında oluşturulan araştırma soruları şunlardır;

S1. Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile gelecek beklentisi düzeyleri arasında fark var mıdır?

S2. Katılımcıların yaş durumu değişkeni ile gelecek beklentisi düzeyleri arasında fark var mıdır?

S3. Katılımcıların sınıf değişkeni ile gelecek beklentisi düzeyleri arasında fark var mıdır?

S4. Katılımcıların derslerinde kendilerini başarılı bulma/bulmama durumu değişkeni ile gelecek beklentisi düzeyleri arasında fark var mıdır?

S5. Katılımcıların gelecekte ümitli olma/olmama durumu değişkeni ile gelecek beklentisi düzeyleri arasında fark var mıdır?

1. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel tarama modelindedir. Bu araştırma ile spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin gelecek beklentisi düzeyleri belirlenmiş ve bazı kişisel özelliklere göre farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma iki spor lisesinde gerçekleştirilmiştir. 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya Spor Lisesi'nde (n=330) ve Türkiye Futbol Federasyonu Meral-Celal Aras Spor Lisesi'nde (n=286) öğrenim görmekte olan toplam 616 öğrenci çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Formül kullanılarak yapılan örneklem büyüklüğü hesabında en az 238 öğrenciye ulaşılması gerektiği belirlenmiştir. Örneklem seçimine gidilmeyip araştırmaya katılmaya gönüllü olan tüm öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın yürütüleceği okul müdürlüklerinden gerekli resmi izinler alındıktan sonra, anketi dolduran 299 öğrencinin verdiği cevaplar değerlendirilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmanın Türkiye'deki iki spor lisesinin öğrencileri ile yapılmış olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar tüm spor lisesi öğrencilerine genellenemez.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması için iki bölümden oluşan form kullanılmıştır. Birinci form, katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Bu formda spor lisesi öğrencilerine cinsiyetleri, yaşları, sınıfları, derslerinde başarılı olma ya da olmama durumları, gelecekte ümitli olma ya da olmama durumlarına yönelik sorular sorulmuştur. İkinci form ise, Şimşek (2010) tarafından geliştirilmiş olan Gelecek Beklentisi Ölçeği (GBÖ)'dir. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar, ekonomik gelecek, sosyal gelecek, eğitsel gelecek, kişisel ve mesleki gelecektir. Toplam 33 maddeden oluşan ölçek, 5 li likert tipindedir. Hiç katılmıyorum (1) ile Tamamen katılıyorum (5) arasında değişen puanlara sahiptir. Puanlar, düşük (1-1.79), ortanın altı (1.80-2.59), orta (2.60-3.39), ortanın üstü (3.40-4.19) ve yüksek (4.20-5) olarak değerlendirilmiştir (Şimşek, 2012). Ölçeğin kullanılabilmesi için gerekli izin, ilgili bilim insanından yazılı olarak alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 16.06.2021 tarihinde ve 59 no'lu kararı ile etik kurul onayı verilmiştir. Araştırmacılar tarafından google dokümanlarda hazırlanan veri toplama araçları, araştırmaya dahil olan spor lisesi yöneticileri aracılığıyla örneklem grubuna mail yoluyla iletilmiş ve formları doldurmaya gönüllü olanların araştırmaya katılması sağlanmıştır.

Çalışmada yer alan kategorik veriler frekans ve yüzde ile sürekli veriler ortalama ve standart sapma ile ifade edilmiştir. Veriler normal dağılım açısından Kolmogorov-Smirnov ve dağılım grafikleri ile incelenmiştir. Sürekli verilerin iki grup arasında karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ANOVA testi kullanılmıştır. Post-hoc analizler varyansların dağılımı gözönünde bulundurularak LSD veya Tamhane T2 testi ile yapılmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda alt boyutlara ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları ekonomik gelecek, .93; sosyal gelecek, .93; eğitsel gelecek, .94 ve kişisel ve mesleki gelecek, .91 dir. GBÖ toplamı için ise Cronbach alfa .95 olarak bulunmuştur.

Veriler SPSS 20.0 paket programı ile analiz edilmiş ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

2. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla yapılan analizler sunulmuştur.

Bu çalışma için ölçek toplamı ve alt boyutlarına ait cronbach alpha güvenirlik katsayıları aşağıda belirtildiği gibi bulunmuştur.

Tablo 1. GBÖ Toplamı ve Alt Boyutlarına Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Gelecek Beklentisi Ölçeği	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Ekonomik Gelecek	7	0,937
Sosyal Gelecek	9	0,935
Eğitsel Gelecek	7	0,941
Kişisel ve Mesleki Gelecek	10	0,914
Ölçek Toplamı	33	0,958

Araştırma kapsamında kullanılan Gelecek Beklentisi Ölçeği'nin Cronbach Alfa değerlerinin yüksek olması, veri toplamak için güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikleri (N) ve (%)

	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	15,21	1,31
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	130	43,5
Erkek	169	56,5
Derslerinizde kendinizi başarılı buluyor musunuz?		
Evet	187	62,5
Hayır	112	37,5
Sınıf		
9. Sınıf	59	19,7
10. Sınıf	100	33,4
11. Sınıf	65	21,7
12. Sınıf	75	25,1
Gelecekte ümitli misiniz?		
Evet	209	69,9
Hayır	90	30,1

Katılımcıların ortalama yaşı $15,21 \pm 1,31$ olup, %56,5'i erkektir. Derslerinde kendisini başarılı olarak gören katılımcı oranı %62,5'tür. %33,4'ü 10. sınıftadır. %69,9'u gelecekte ümitli olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların GBÖ Puanlarının “Cinsiyet”e Göre T Testi Sonuçları

	Kadın n=130	Erkek n=169	t	p
Ekonomik Gelecek	2,90 ± 1,27	3,01 ± 1,24	-0,763	0,446
Sosyal Gelecek	2,67 ± 1,11	2,76 ± 1,13	-0,684	0,494
Eğitsel Gelecek	3,17 ± 1,13	3,23 ± 1,18	-0,441	0,660
Kişisel ve Mesleki Gelecek	4,25 ± 0,79	3,97 ± 0,94	2,749	0,006*
Ölçek Toplamı	3,30 ± 0,85	3,28 ± 0,89	0,220	0,826

*: p<0.05

Katılımcıların ekonomik gelecek, sosyal gelecek, eğitsel gelecek alt boyutları ve ölçek toplamında cinsiyete göre anlamlı fark yoktur (p>0.05). Kişisel ve Mesleki Gelecek alt boyutu puanları ise kadın katılımcılarda erkek katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir (p<0.05).

Tablo 4. Katılımcıların GBÖ Puanlarının “Yaş Durumu”na Göre Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	Yaş	
	r	p
Ekonomik Gelecek	-0,179	0,002*
Sosyal Gelecek	-0,152	0,009*
Eğitsel Gelecek	-0,200	0,001*
Kişisel ve Mesleki Gelecek	-0,169	0,003*
Ölçek Toplamı	-0,215	0,001*

*: p<0.05

Yaş ile ölçeğin tüm alt boyutları ve ölçek puanı arasında negatif yönde düşük düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı ilişki görülmüştür (p<0.05). Yaş arttıkça GBÖ puanları azalmaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların GBÖ Puanlarının “Sınıf”ına Göre ANOVA Testi Sonuçları

	9. Sınıf^a n=59	10. Sınıf^b n=100	11. Sınıf^c n=65	12. Sınıf^d n=75	F	p	Post-Hoc
Ekonomik Gelecek	3,37±1,31	2,95±1,11	2,91±1,21	2,70±1,35	3,311	0,020*	a>b,c,d
Sosyal Gelecek	2,94±1,19	2,77±1,02	2,77±1,11	2,43±1,16	2,636	0,050	-
Eğitsel Gelecek	3,52±1,27	3,24±1,07	3,34±1,01	2,79±1,20	5,215	0,002*	a,b,c>d
Kişisel ve Mesleki Gelecek	4,36±0,81	4,11±0,85	4,01±0,88	3,93±0,95	2,971	0,032*	a>c,d
Ölçek Toplamı	3,59±0,94	3,31±0,80	3,30±0,81	3,02±0,90	4,921	0,002*	a,b>d

*: p<0.05

Katılımcıların sosyal gelecek alt boyut puanları sınıfa göre anlamlı fark göstermemektedir (p>0.05).

9. sınıf öğrencilerinin ekonomik gelecek alt boyut puanı diğer sınıflardan anlamlı derecede yüksektir (p<0.05).

12. sınıf öğrencilerinin eğitsel gelecek alt boyut puanı diğer sınıflardan anlamlı derecede düşüktür (p<0.05).

9. sınıf öğrencilerinin kişisel ve mesleki gelecek alt boyut puanı 11. ve 12. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede yüksektir (p<0.05).

12. sınıf öğrencilerinin ölçek toplam puanı 9. ve 10. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede düşüktür (p<0.05).

Tablo 6. Katılımcıların GBÖ Puanlarının “Kendilerini Başarılı Bulma/Bulmama Durumu”na Göre T Testi Sonuçları

	Başarılı Bulan n=34	Başarılı Bulmayan n=86	t	p
Ekonomik Gelecek	3,05 ± 1,28	2,82 ± 1,20	1,549	0,122
Sosyal Gelecek	2,77 ± 1,16	2,63 ± 1,05	1,079	0,281
Eğitsel Gelecek	3,26 ± 1,18	3,11 ± 1,12	1,076	0,283
Kişisel ve Mesleki Gelecek	4,16 ± 0,86	3,98 ± 0,92	1,679	0,094
Ölçek Toplamı	3,35 ± 0,89	3,18 ± 0,83	1,667	0,097

Kendilerini başarılı bulan ve bulmayan öğrencilerin ölçek alt boyutları ve ölçek toplamından aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur (p>0.05).

Tablo 7. Katılımcıların GBÖ Puanlarının “Gelecekte Ümitli Olma/Olmama Durumu”na Göre T Testi Sonuçları

	Umutlu Olan n=209	Umutlu Olmayan n=90	t	p
Ekonomik Gelecek	3,21 ± 1,22	2,38 ± 1,12	5,561	<0,001*
Sosyal Gelecek	2,93 ± 1,11	2,23 ± 0,99	5,136	<0,001*
Eğitsel Gelecek	3,43 ± 1,13	2,69 ± 1,04	5,309	<0,001*
Kişisel ve Mesleki Gelecek	4,29 ± 0,76	3,64 ± 0,98	5,542	<0,001*
Ölçek Toplamı	3,51 ± 0,82	2,79 ± 0,78	7,042	<0,001*

*: p<0.05

Gelecekte ümitli olan ve olmayan öğrencilerin ölçek alt boyutları ve ölçek toplamından aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark görülmüştür (p<0.05).

Tüm alt boyutlarda ve ölçek toplamında gelecekte ümitli olan öğrencilerin aldıkları puan istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksektir.

SONUÇ

Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kişisel özellikleri ile gelecek beklentileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada;

Çalışmanın birinci araştırma sorusu (S1) ile ilgili analiz sonuçlarına göre, katılımcıların cinsiyet değişkenlerine göre, gelecek beklentileri sadece kişisel ve mesleki gelecek alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sonuca göre kadınların kişisel ve mesleki gelecek beklentileri, erkeklerinkine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Konate ve Ergin (2018) ve Yavuzer ve arkadaşları (2005) tarafından gençlerin gelecek beklentileri üzerine yapılan çalışmada, lise ve üniversite öğrencilerinin en çok meslek sahibi olmayı bekledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bir başka çalışmanın bulgularına göre, erkek öğrencilerin, kadın öğrencilerden gelecek beklentisi ölçeğinin doyum boyutunda daha yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür (Tuncer ve Tanaş, 2020). Diğer taraftan Turkey ve arkadaşları (2018) ve Tuncer (2011), cinsiyete göre kadınların lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamızın bulgularıyla örtüşen bu durum, kadınların erkeklere oranla daha erken olgunlaşmalarının bir sonucu olarak açıklanabilir (Kerpelman, vd. 2002). Cinsiyet değişkeninin önemine dikkat çeken başka çalışmalarda bulunmaktadır (Bilici, 2015; Tosun ve Güntaş., 2018; Ünlü ve Çiçek, 2019). Çalı ve Doğar (2021) ise, spor lisesi öğrencilerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre, kariyer kaygı düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmadığını öne sürmüşlerdir. Cinsiyete ile gelecek beklentisi arasında ilişki olmadığını ileri süren başka çalışmalarda mevcuttur (İmamoğlu ve Edward, 2007; Karakoç vd., 2013). Araştırma sonuçlarındaki bu çelişkili sonuçların okul türüne ve öğretim kademesindeki farklılıklara bağlı olduğu düşünülmektedir. Genellikle gençlerin eğitim aldıkları lise türü doğrultusunda, gelecekteki meslek hayatlarını şekillendirdikleri düşünülürse spor lisesi mezunlarının ülkemizde yaşadıkları istihdam sorunu araştırmaların sonuçlarına etki etmiş olabilir. Araştırmanın ikinci sorusu (S2) ile ilgili analiz sonuçlarına göre katılımcıların yaş değişkeni ile gelecek beklentisi arasında, tüm alt boyutlarda negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur. Katılımcıların yaşları arttıkça gelecek beklentilerinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Aslan ve Kaysadu (2018), yaş arttıkça işe ilişkin kaygının da arttığını ve bu durumun beklenti noktasında umutsuzluğu

beraberinde getirdiğini tespit etmiştir. Literatürdeki bu sonuçlar araştırmadan elde edilen sonuçları desteklemektedir. Araştırmanın üçüncü sorusu (S3) ile ilgili analiz sonuçları doğrultusunda, spor lisesi öğrencilerinin, öğrenim gördükleri sınıf değişkeni açısından, eğitsel gelecek alt boyutu dışında, diğer alt boyutlarında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. 9. Sınıf öğrencilerinin hem ekonomik hem de kişisel ve mesleki gelecek beklentilerinin yüksek olması, ilerleyen sınıflara göre kişisel gözlemler ve alınan dersler sonucunda kendilerine eleştirel bakamamaları olarak değerlendirilebilir. 12. Sınıfların ise eğitsel gelecek ve ölçek toplam puanlarının düşük olması bu sonucu desteklemektedir. Literatürde araştırma sonucunu destekleyen çalışmalara rastlanılmıştır. Tuncer ve Tanaş (2020), 1. sınıfta okuyanların 2. sınıfta okuyanlara göre gelecek beklentilerinin yüksek olduğunu bulmuştur. Gençlerin geleceklerini planlamada gelecek beklentilerinin rolünü anlamak ve bu tür çalışmaların sonuçlarını göz önünde bulundurmamak, uygulamalı gençlik geliştirme çalışmaları için önemli çıktılar sağlar. Araştırmanın dördüncü sorusu (S4) ile ilgili analiz sonuçlarına göre, katılımcıların kendini başarılı bulma/bulmama değişkeni ile gelecek beklentileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Akademik başarı ile gelecek beklentisi üzerine yapılmış çalışmalardan elde edilen sonuçlara bakıldığında, iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir (Tuncer ve Tanaş, 2020). Araştırmanın beşinci sorusu (S5) ile ilgili analiz sonuçlarına göre gelecek beklentileri, katılımcıların gelecekte ümitli olma/olmama durumuna göre incelendiğinde tüm alt boyutlarda istatistiksel açıdan, gelecekte ümitli olanlar lehine anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde bu değişkenin ele alındığı başka bir çalışma ile karşılaşılmamıştır. Bu sonuç gösteriyor ki, spor lisesi öğrencileri günümüz koşullarında gelecekleri ile ilgili ümitlerini yüksek tutmaktadırlar. Lise öğrencilerinin okul türü değişkenine göre gelecek beklentisi düzeylerinin incelendiği bir araştırmada, okul türü spor lisesi olan öğrencilerin, diğer okul türü öğrencileri arasında en yüksek gelecek beklentisine sahip öğrenciler olduklarını bulmuştur (Uluçay vd., 2014).

Sonuç olarak elde edilen bulgulara göre, yaş, sınıf ve gelecekte ümitli olma/olmama durumu değişkenlerine göre, gelecek beklentisi ölçeği toplam puanları üzerinde önemli bir belirleyici olduğu, cinsiyet ve kendini başarılı bulma/bulmama durumu değişkenlerinin ise bu araştırma örneğinde gelecek beklentisi düzeyinin bir belirleyicisi olmadıkları görülmüştür.

Gelecek beklentisini ölçen yapıların, eğitim başarısı (Snyder vd., 2002), hastalıklarla başa çıkma (Haase, 2004) ve ayrıca gençlerin başarılı olduğuna dair daha geniş göstergeler de dahil olmak üzere, ergenlik dönemindeki bir dizi olumlu gelişimsel sonuçla ilişkili olduğu bulunmuştur. Buna ek olarak, ergenlerin gelecek yönelimleri üzerine yapılan araştırmalar, ergenlerin nasıl olumlu gelecekler inşa ettiklerini ve gelecek beklentilerinden nasıl anlam çıkardıklarını anlamak için önemli olabilecek gençlerin bilişsel, duygusal ve motivasyonel özelliklerine dikkat çekmiştir (Nurmi, 2004; Yowell, 2002).

Bu araştırma ile spor liselerinde öğrenim gören gençlerin gelecek beklentisi düzeylerinin belirlenmesi ve kişisel özellikler ile olan ilişkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır, gelecekte gençlerin gelecek beklentisi üzerinde diğer bireylerin etkilerinin araştırılması konuya farklı bir boyut katabilir.

Araştırma, iki spor lisesinin öğrencileri üzerinde yapılmış olduğundan dolayı genelleme yapılamamaktadır. Genellemenin yapılabilmesi için, bu konuda çalışacak araştırmacılara konuya ilişkin farklı değişkenler ve daha geniş örneklemelerin kullanıldığı çalışmaların yapılması, önerilebilir.

Tüm bu sonuçlara göre, spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin gelecek beklentilerinin artırılması için, her şeyden önce üniversitelerde beden eğitimi ve spor kapsamında öğrenim gören mezun öğrencilerin istihdam sorunlarının çözülmesi, okullarda beden eğitimi ve spora ayrılan haftalık ders saatlerinin artırılması, akademik kariyer için yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin temelden teşvik edilmesi önerilebilir.

Yazarların katkı düzeyleri: Birinci Yazar %50, İkinci Yazar %50

Çalışmaya, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 16.06.2021 tarihinde ve 59 no'lu kararı ile etik kurul onayı verilmiştir.

Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- ASLAN, İ. ve KAYSADU, E.A. (2018). Gençliğin gelecek kaygısı ve gençlerin toplumsal beklentisi üzerine bir uygulama: Bingöl ili örneği. III. International Dmitri Yavorenitski European Congress on Social Sciences, 26-28 Kasım İstanbul, Türkiye.
- BİLİCİ, H. (2015). Turizm eğitimi almış sektör çalışanlarının kariyer beklentileri (Fethiye örneği) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.; KILIÇ ÇAKMAK, E.; AKGÜN, Ö.E.; KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Geliştirilmiş 14. Baskı, Pegem Akademi: Ankara.
- ÇALI, O. ve DOĞAR, Y. (2021). Spor lisesi öğrencilerinin kariyer kaygılarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 81-93.
- HAASE, J.E. (2004). The adolescent resilience model as a guide to interventions. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 21, 289-299.
- İMAMOĞLU O. ve EDWARDS A.G., (2007). Geleceğe ilişkin yönelimlerde benlik tipine bağlı farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), 115-132.
- KARAKOÇ, A., BİNGÖL, F. ve KARACA, S. (2013). Lise öğrencilerinde ergen öznel iyi oluş ile olumlu gelecek beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 3(6), 43-50.
- KERPELMAN, J. L., SHOFFNER, M. F., & ROSS-GRİFFİN, S. (2002). African American mothers' and daughters' beliefs about possible selves and their strategies for reaching the adolescents' future academic and career goals. *Journal of Youth and Adolescence*, 31(4), 289-302.
- KONATE, A.D. ve ERGİN, D.A. (2018). Ergenler için "Gelecek Beklentisi Farkındalık Eğitimi" programının etkinliğinin sınanması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 69-87. doi:10.21612/yader.2018.005
- NURMİ, J.E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Developmental Review*, 11, 1-59.
- PEKRUN, R., GOETZ, T., TİTZ, W., ve PERRY, P.R. (2002). Academic emotions in students' self-regulated learning and achievement: a program of qualitative and quantitative research. *Educational Psychologist*, 37(2), 91-106.
- SCHMİD, K.L., PHELPS, E. & LERNER, R.M. (2011). Constructing positive futures: Modeling the relationship between adolescent's hopeful future expectations and intentional self regulation in predicting positive youth development. *Journal of Adolescence*, 34, 1127-1135.
- SNYDER, C.R., SHOREY, H.S., CHEAVENS, J., PULVERS, K.M., ADAMS III, V.H., ve WİKLUND C. (2002). Hope and academic success in college. *Journal of Educational Psychology*, 94(4), 820-826.
- SNYDER, C. R., HOZA, B., PELHAM, W. E., RAPOFF, M., WARE, L., & DANOVSKY, M. (1997). The development and validation of the Children's Hope Scale. *Journal of Pediatric Psychology*, 22, 399-421.
- ŞİMŞEK, H. (2012). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(1), 90-109.
- ŞİMŞEK, H. (2010). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin sosyal bütünleşme düzeyleri ve gelecek beklentileri, TÜBİTAK Projesi Sonuç Raporu. Proje No: 109K300
- TOSUN, Ü. ve GÜNTAŞ, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin kariyer beklentileri ve empati eğilimleri. *European Journal of Managerial Research Dergisi*, 2(2), 23-28.
- TUNCER, M. (2011). Yükseköğretim gençliğinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma. *Turkish Studies* 6(2), 935-948.
- TUNCER, M. ve TANAŞ, R. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki eğitime yönelik tutumları ve gelecek beklentileri arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1691-1707.
- TURKAY, H., AYDIN, A.D., GÜNGÖZ, E. BAŞKAN, A.H. ve AYDIN, H. (2018). Spor lisesi öğrencilerinin gelecek beklentilerinin incelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(17), 370-378.
- TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ, Erişim tarihi: 10.05.2021 Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>

- ULUÇAY, T., ÖZPOLAT, A.R., İŞGÖR, İ.Y. ve TAŞKESEN, O. (2014). Lise öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(2), 234-247. doi:10.12739/NWSA.2014.9.2.1C0616
- ÜNLÜ, G. ve ÇİÇEK, H. (2019). Z Kuşağının kariyer beklentileri: Lise öğrencileri üzerinde bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 447-458.
- YAVUZER, H., DEMİR, İ. MEŞECİ, F. ve SERTELİN, Ç. (2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 93-103.
- YOWELL, C.M. (2002). Dreams of the future: The pursuit of education and career possible selves among ninth grade Latino youth. *Applied Developmental Science*, 6(2), 62-72.